

На основу члана 29. Закона о буџетском систему РС („Службени гласник РС“, број: 121/12,52/14,103/15 и 15/16) Документа оквирног буџета РС за период 2025 – 2027. године и процјене основних економских показатеља општине Лопаре за 2024. годину, Одјељење за финансије Општинске управе Лопаре, дана 20.08.2024. године, издаје буџетским корисницима општине Лопаре,

У П У Т С Т В О **за припрему Буџета општине Лопаре** **за 2025 . годину**

Овим Упутством у складу са Законом о буџетском систему РС, Документом оквирног Буџета РС за период 2025. – 2027. године и процјеном основних економских категорија у 2024. години, буџетским корисницима општине Лопаре дају се основне инструкције и оквири за припрему програма и захтјева за средства у буџету Општине за 2025. годину. Законом о фискалној одговорности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 94/15 и 62/18) уређује се фискална правила ,мјере и процедуре на основу којих се јача ефикасно и ефективно коришћење буџетских и успоставља систем контроле и надзора.

I

Основна економска усмјерења, везана за политике које су обезбијеђене кроз припрему развојних докумената

Документ оквирног буџета РС за период 2025. – 2027. године, кога је припремило Министарство финансија, даје стратешки оквир и горње границе ресурса унутар којих ће се припремати годишњи буџет.

Документ оквирног буџета чине сљедећа поглавља:

1. Економски и фискални циљеви,
2. Макроекономски оквир,
3. Јавне финансије,
4. Преглед консолидованих оквира буџета општина.

Кључни циљ Документа оквирног буџета РС за период 2025.– 2027. године је да осигура бољу повезаност између приоритетних политика Владе и начина на које она алоцира јавне ресурсе.

На основу кретања макроекономских показатеља РС у претходном периоду и првих пет мјесеци 2024. године, кретања привредних активности у РС и у земљама окружења, препорукама међународних финансијских институција и започетим и планираним

политикама Владе РС , извршене су процјене и пројекције кретања макроекономских показатеља РС за период 2025-2027 године.

Табела 1.

Преглед макроекономских показатеља за 2022 годину ,процјена за 2023 годину и пројекције за период 2025-2026 године

Показатељ	2021	2022	2023	2024	2025	2026
БДП у милионима КМ-номинални	12502	14537	15724	16505	17327	18.23
Број становника – у мил	1.128	1.12	1.11	1.11	1.11	1,1
БДП по становнику у КМ	11080	12344	14104	14836	15658	16566
% раста БДП-а, номинално	12.3%	12,9%	8,2%	5,0%	5,0%	5,2%
% раста БДП-а, реално	6,9%	3,2%	1,6%	2,3%	2,7%	3,1%
Инфлација – годишња стопа	1,7%	12.7%	7,0%	2,5%	2,2%	2,0%
Просјечне нето плате у КМ	1004	1144	1274	1408	1469	1.53
Стопа незапослености	14%	11,2%	9,1%	8,6%	8,3%	8,0%
Раст увоза у %	6,2%	0,3%	-3,1%	2,0 %	2,2%	2,4%
Раст извоза у %	19,0%	4,1%	-6,0%	-1,9%	3,7%	3,2%

Извор: Републички завод за статистику РС(за период 2021-2023) и процјене и пројекције Министарства финансија РС(за период 2025-2027.год).

Међународног монетарног фонда (ММФ) у свом извјештају предвиђа да ће у 2024. години и 2025. Свјетски раст бити знатно већитпоставку снажног раста активности у САД-у и Кини,те слабији раст у еврозони. Инфлација је смањена али није нестала,а дошло је и до раста државних дугова широм свијета.

У БиХ током 2023. године је дошло до скромног реалног раста од 1,6%. Пад иностране тражње имао је за посљедицу пад домаћег извоза индустрије. У 2024.години, очекује се скромнији опоравак економске активности уз даље слабљење дуготрајних инфлаторних притисака. Повећани екстерни ризици снажни инфлаторни притисци и висока основица из претходне године утицале су на ревидирање очекиване стопе реалног раста БДП-а Републике Српске за 2023. годину и наредни период на више односно 2,3%. Мјерено индексом потрошачке цијене, у Републици Српској у 2023. години забиљежена је годишња стопа инфлације од 2,3%. Процјењује се да ће у Републици Српској у 2024. години просјечна стопа инфлације бити 2,5%.

Просјечна **нето плата** у Републици Српској је у 2023. години износила 1274 КМ што је за 11,0% већа плата у односу на 2022. годину.

Предвиђа се да ће у 2024. години просјечна нето плата износити 1.408 КМ, за наредни период је пројектован благи раст плата до 1.602КМ.

У Републици Српској у 2023.години забиљежена је анкетна стопа незапослености од 9,1%, а пројектовано је смањење стопе незапослености кретаће се до 7,7%.

Средњерочна фискална стратегија – Пројекција прихода

Пројекције прихода су урађене на основу пројектованих макроекономских показатеља за Републику Српску и БиХ, постојеће пореске политике у области директног и индиректног опорезивања и уочених трендова у наплати прихода.

На основу процјене прихода од индиректног пореза у расподјели, примјеном Закона о буџетском систему буџету РС у 2025. години општинама и градовима припада износ од 576,9 милиона КМ.

Поред прихода од индиректног пореза, Република Српска прикупља низ других (директних) пореза укључујући порез на добит предузећа, доходак, друге пореске приходе (остали порези на имовину, порез на приходе од приређивања игара на срећу, заостали индиректни приходи), као и читав низ непореских прихода.

Непорески приходи се очекују у 2025. години у износу од 463,7 милиона КМ.

Очекивани износ укупних буџетских прихода за јединице локалне самоуправе у 2025. години, износи 1.314,8 КМ милиона КМ, у 2026. години 1.391,5 милиона КМ и 1.456,1, милиона КМ у 2027. години.

ПОРЕСКИ И НЕПОРЕСКИ ПРИХОДИ БУЏЕТА ОПШТИНА

Табела 2

Пројекција пореских и непореских прихода (општине)

Врста прихода	Остварено	План	Пројекција	Пројекци
	2023	2024	2025	2026
<i>I. Порески приходи</i>	596,8	627,2	734,8	790,9
Индиректни порези	469,5	489,5	576,9	623,0
Директни	109,20	121,10	134,70	160,50
Остали порези	18,1	16,6	23,2	7,4
<i>II. Непорески приходи</i>	285,8	334,1	463,7	477,9
III Грантови	28,7	22,0	27,9	29,1
IV Трансфери	77,0	76,9	88,4	93,6
Укупни порески и непорески приходи	988,3	1.060,1	1.314,8	1391,5

У процјени заједничких прихода од индиректних пореза за расподјелу општинама у 2025. години по процјени припада износ од

463,7 милиона КМ, што представља раст од 5,00% у поређењу са 2024.годином.

Порез на лична примања и приходе од самосталних дјелатности се дијели између РС и општина на основу Закона о буџетском систему РС, при чему општинама припада 25% прихода.

Процјена порез на лична примања и приходе од самосталних дјелатности који припада општинама у 2025. години, износи 99,7 милиона КМ, што представља увећање од 22% у односу на план за 2024. годину.

Пројектовани приход општина по основу осталих пореза у 2025. години износи 23,2 милиона КМ, што представља увећање за 40% у односу на план 2024. године.

Непорески приходи у 2025. години имају тенденцију раста од 39% у односу на очекивани ниво у 2024. године, при чему се пројектују у 2025. години у износу од 463,7 милиона КМ, а према ДОБ-у 2025. - 2027. године.

Укупни расположиви приходи општина у 2025. години износе 1.314,8 милиона КМ, што је за 24% увећање у односу на 2024.годину. Увећање прихода локалним заједницама је прије свега због преласка домова здравља на трезорски систем пословања.

Јавна потрошња

Пројектовани приходи представљају лимит буџетске потрошње, како на републичком, тако и на општинском нивоу.

Нето домаћа потрошња представља укупну домаћу потрошњу умањену за трансфере из буџета локалним нивоима власти, ванбуџетским фондовима и планираним износима за отплату унутрашњег дуга.

Укупна очекивана потрошња на лична примања на нивоу Републике износи 1786,0 милиона КМ у 2025. години увећавају се за 9% у односу на 2024. годину. Лична примања запослених у општинама и градовима у 2024. години планиран је износ од 370,6 милиона КМ, а у 2025. години се пројектују у износу од 529,9 милиона КМ.

ОПШТИНСКИ РАСХОДИ

-Бруто плате и накнаде, које су пројектована у износу од 529,9 милиона КМ у 2025. години што представља увећање за 43% у односу на 2024. годину. Преласком домова здравља на трезорско пословање од 2025.године је утицало на увећање буџета и самим тим позиција плате се увећавају.

- Материјални трошкови, који су пројектовани у износу од 209,3 милиона КМ у 2025. години имају тенденцију раста у односу на план текуће године у проценту од 10%.

- **Грант** представља бесповратну дознаку која има за циљ да помогне у обављању редовних активности или специфичне групе активности примаоца гранта. Корисници гранта у свом буџетском захтјеву морају навести образложење које треба да буде усмјерено на резултате који се желе постићи реализацијом планираних активности из средстава гранта. Грантови који су пројектовани у износу од 99,7 милиона КМ у 2025. години имају тенденцију раста у односу на план текуће године за 2%.

-**Дознаке на име социјалне заштите** представљају бесповратне дознаке са циљем заштите становништва или циљне групе грађана од одређених социјалних ризика. Дознаке на име социјалне заштите се исплаћују из буџета Републике и буџета општине-градова.

-**Субвенције** пројектоване у износу од 34,6 милиона КМ у 2025. години.

-**Капитални расходи** пројектовани у износу од 253,7 милиона КМ за 2025. годину.

Пројекција буџетских средстава и буџетске потрошње(буџети општине и градова) за период 2023.-2025.

Табела 3.

Позиција	План 2024.	Пројекција 2025.	Пројекција 2025.
Директни порези	121,10	134,70	13,60
Индиректни порези	489,5	576,9	87,40
Остали порези	16,6	23,20	6,60
Непорески при	334,1	463,7	129,6
Грантови	22,0	27,9	5,9
Трансфери	76,9	88,4	11,5
Укупни приходи	1.060,1	1314,8	254,7
Текући расходи(А+Б+В+Г+Д +Ђ+Е+Ж)	877,2	1053,5	176,3
А. Расходи за лична примања	370,6	529,9	159,3
Б. Расходи по основу кориштења роба	190,4	209,3	18,9
В. Расходи финансирања	21,9	17,4	4,5
Г. Субвенције	34,6	29,4	5,2
Д. Грантови	97,3	99,7	2,40
Ђ. Дознаке на име социјалне заштите	155,0	158,1	3,1
Е. Расходи трансакција	4,1	1,8	2,3

Ж. Расходи по судским рјешењима	3,3	4,8	1,5
---------------------------------	-----	-----	-----

Планирана политика Општине у 2025. години

Извршавање свих законских обавеза и задатака који се односе на локалну управу, ефикасније кориштење расположивих финансијских и свих других ресурса у циљу задовољавања потреба грађана основна су политика општине Лопаре. Ефикаснијим убирањем прије свега, непореских прихода и рационалнијом потрошњом створиће се услови за стабилан буџет, што је основа економске политике општине Лопаре. Основно одређење локалне власти је да се припреми буџет који је остварив и стабилан, а да се истовремено у структури буџетског документа препознају дефинисани циљеви, политике, програми и услуге.

Обзиром на скромне буџетске могућности за капитална улагања општинско руководство ће настојати да проналази алтернативне услове финансирања. Тако ће се проналазити нове донаторске организације и наставити сарадња са Министарствима Владе РС и другим институцијама.

III

Пројекција буџетских средстава и издатака Општине за наредну фискалну годину

Од буџетских корисника се очекује да приликом израде приједлога својих финансијских планова уважавају наведене основне политике локалне власти, те поштују утврђење лимите буџетске потрошње за 2025. годину.

Уважавајући препоруке дате ДОБ-ом, те на основу анализе остварења прихода у протеклом периоду, утврђена је пројекција средстава у буџету општине Лопаре за 2025. годину.

Врста прихода	Остварење 2023.	План за 2024.	Пројекција за 2025.
Порески приходи	6.171.948	6.555.500	7.654.000
Непорески приходи	346.37	701.63	730
Приходи Дома здравља			2.400.000
Укупно	6.518.318	7.090.925	10.784.000

Ова пројекција је заснована на основу:

- остварења прихода у претходним годинама,
-постојање латентних резерви, нарочито кад су у питању непорески приходи.

За остварење оваквог буџета који је заснован на процјени реално остварених прихода потребно је побољшати убирање прихода, нарочито непореских.

Ефикаснијим радом релевантних одјељења Општинске управе ови приходи треба да се остваре у пројектованом износу.

Сви корисници ће морати да учине додатне напоре да своје захтјеве уклопе у расположиви дио буџета како би се створили услови за поштовање законског основа за дозначавање средстава и већа транспарентност између буџета и пословања свих корисника.

Пројектованим буџетом на бази реално остварених прихода избјегли би се многи проблеми који произилазе из нереално планираног буџета.

IV

Оквирни износ издатака буџетским корисницима у 2025. години

Кроз Инструкцију, од буџетских корисника се тражи да дефинишу приједлоге високоприоритетне потрошње, као и уштеде у оквиру постојећег буџета, тј. Опције смањења за програме, услуге и активности нижег приоритета или оне које не дају добре резултате, како би се ти ресурси преусмјерили на оне програме и активности које за циљ имају реализацију новонасталих законом створених обавеза. Припрема и слање буџетских Захтјева буџетских корисника је први корак ефективног и успјешног буџетског процеса.

Буџетски захтјев се састоји из три дијела:

- захтјева за текуће издатке са подацима о постојећим активностима и услугама буџетског корисника.
- захтјева за додатна средства за текуће активности чије се финансирање не може ускладити са ограничењем садржаним у упуству, са приједлогом приоритета које треба размотрити у поступку доношења буџета за наредну фискалну годину.
- захтјев за набавку основних средстава и опреме, додатним средствима за капиталне пројекте започете у претходним фискалним годинама и за нове капиталне пројекте, као приоритете које треба размотрити у поступку доношења буџета за наредну фискалну годину.

Буџетски захтјеви се састоје из финансијског захтјева и писменог образложења, а све у складу са чл.25 Закона о буџетском систему РС.

Сви буџетски захтјеви треба да су документовани аналитични и образложени. Треба да садрже податке: о **броју запослених, стручној спреми запослених, врстама материјалних трошкова, о инвестиционим активностима** и друге релевантне податке.

Сви приходи корисника треба да су приказани по законом утврђеним изворима прихода, а расходи по врстама садржаним у контном плану за кориснике буџета.

V

Поступак и динамика припреме буџета општине

Припрема и доношење буџета регулисано је чланом 28. Закона о буџетском систему РС – „Службени гласник РС“, број: 121/12. Календар буџета је:

-до 15.септембра сви корисници морају доставити своје документоване захтјеве према буџету.

-до 15. октобра Одјељење за финансије израђује Нацрт буџета, (водећи рачуна о смјерницама садржаним у Документу оквирног буџета РС за период 2025. – 2027. године.

-до 01. новембра Начелник општине усваја Нацрт буџета и доставља га Министарству финансија РС и СО-е.

-до 15. Новембра СО-е се изјашњава о нацрту буџета општине,а Министарство финансија даје своје препоруке за израду приједлога буџета.

-до 05. децембра Начелник општине утврђује коначан текст приједлога буџета.

- до 15. децембра СО-е доноси буџет за наредну годину,

- до 24. децембра Одјељење за финансије доставља усвојени буџет општине Министарству финансија.

У периоду од усвајања Нацрта буџета до утврђивања приједлог буџета (25. новембар) биће организована јавна расправа како би се прикупило што више квалитетних приједлога и сугестија од стране грађана за израду буџета, а који ће бити презентирани одборницима СО-е приликом усвајања Буџета.

Накнадно достављени буџетски захтјеви (послије 15.септембра) **неће** се узимати у обзир.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ФИНАНСИЈЕ